

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

извештај за друго тромесечје 2011. године

Тржиште осигурања	2
Учесници на тржишту	2
Структура портфеља осигурања	3
Билансна сума и билансна структура.....	4
Показатељи пословања.....	7
Солвентност	7
Квалитет имовине.....	7
Покривеност техничких резерви	7
Ликвидност	8
Аутоодговорност	8
Закључак	9

Тржиште осигурања

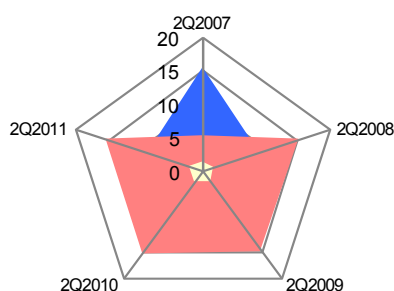
Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

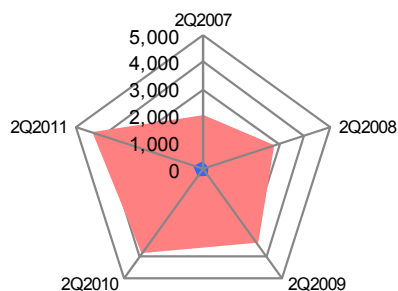
У другом тромесечју 2011. године послује 27 друштава за осигурање, од којих је, посматрано према истом периоду претходне године, једно новоосновано и то за обављање послова неживотних осигурања. Искључиво пословима осигурања бави се 23 друштва, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се седам друштава, искључиво неживотним осигурањем десет друштава, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала од 27 друштава за осигурање 20 је у већинском страном власништву, а 7 друштава је у домаћем.

Премија неживотних осигурања, у млрд. дин.

Премија животних осигурања, у мил. дин.

■ Државно и друштвено власништво ■ Страно власништво ■ Домаће приватно власништво

Уласком на тржиште и добијањем *green field* лиценци (12 од 2005. године) друштва за осигурање у страном власништву у другом тромесечју 2011. године бележе, као и раније, преовлађујуће учешће у премији животних осигурања са 92,1%, премији неживотних осигурања са 59%, укупној имовини са 66,6% као и у броју запослених са 64,9%.

Остали учесници на тржишту

Осим друштава за осигурање на тржишту послује и: 17 банака, 77 правних лица, 112 предузетника, док је сертификат за заступање односно посредовање добило 11.660 физичких лица

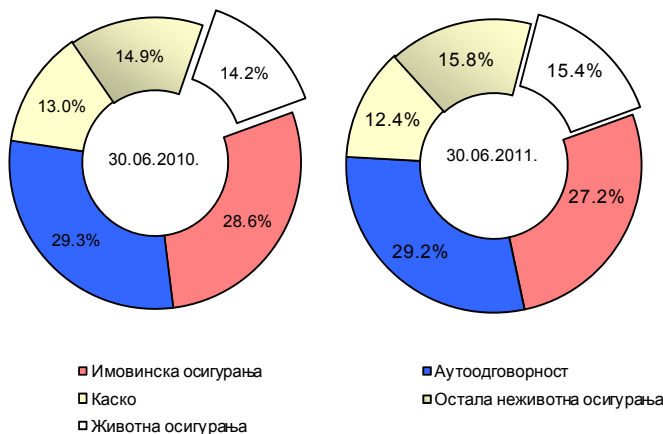
Структура портфеља осигурања

Укупна премија у другом тромесечју 2011. године износила је 30,6 млрд. динара (298 мил. евра или 433 мил. USD)¹ што представља скроман пораст од 2,1% у односу на исти период претходне године. Таква кретања била су под утицајем смањене потрошње становништва, а самим тим и пада потражње за производима осигурања, пре свега необавезних неживотних осигурања.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 84,6%, док је учешће животних осигурања износило 15,4%. Пораст учешћа животних осигурања са 14,2% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 11%.

Структура премије у другом тромесечју 2011. год. је слична структури у истом периоду 2010. год. уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 29,2%, иза којег следе осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине имовинска осигурања са 27,2% и осигурање моторних возила – каско са 12,4%.

Укупна премија према врстама осигурања
у другом кварталу 2010. год. и другом кварталу 2011. год.

¹ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јун 2011. године.

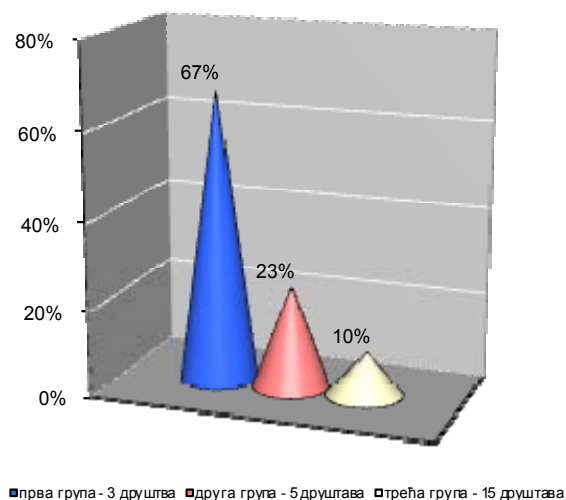
Након краткотрајног опоравка премије неживотних осигурања у 2010. години, у другом тромесечју 2011. наставља се тренд уочен у првом тромесечју ове године, у виду пада премије необавезних осигурања, пре свега имовинских осигурања (2,9%) и осигурања моторних возила – каско (2,8%). С друге стране, премија осигурања од аутоодговорности, након пада у првом тромесечју 2011. године, сада бележи скромни раст од 1,6% ,

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији, извршено у три групе, с тим да прву групу чине 3 друштва са преко 15% у укупној премији, другу 5 друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 15 друштава са мање од 3%, указује да је концентрација портфела скоро

непромењена у односу на исти период претходне године када је прва група од 3 друштва покривала 67,2% тржишта, друга, коју је чинило истих 5 друштава 21,5% и трећа, коју је чинило 14 друштава 11,2%.

Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за осигурање, је умерена са тенденцијом даљег смањивања и то са 1198 у другом тромесечју 2010. године на 1135 у другом тромесечју 2011. године.

Учешће у укупној премији по реег групама, други квартал 2011.

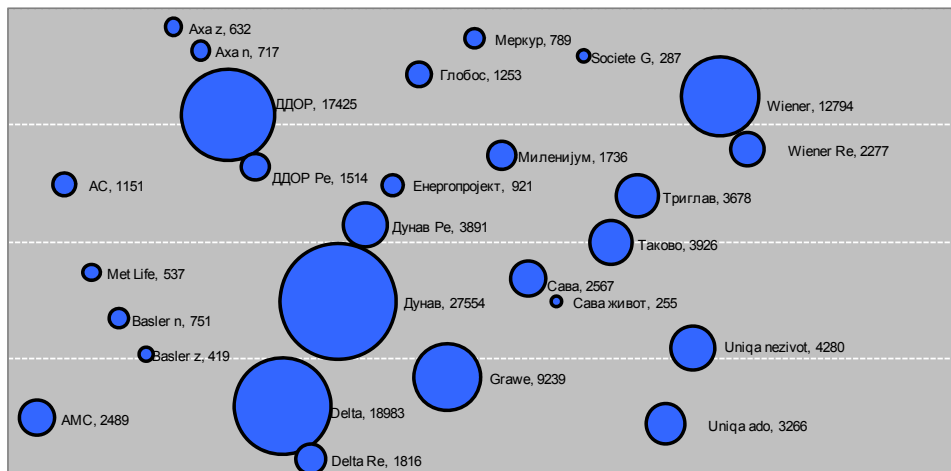

Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је у другом тромесечју ове године на 125,1 млрд. динара, за 8,7%, у односу на исти период прошле године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 30.06.2011.
у мил. дин.

Структура активе

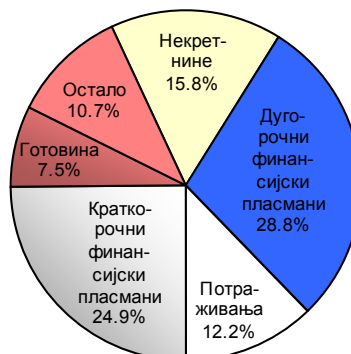
У структури активе друштава за осигурање са стањем на дан 30.6.2011. године, претежно учешће од 54,1% исказује и даље обртна имовина (од чега се на краткорочне финансијске пласмане односи 24,9%, а на потраживања по премијама 12,2%), док се 45,9% односи на сталну имовину (од чега 28,8% на дугорочне финансијске пласмане, а 15,8% на некретнине и опрему).

У поређењу са другим тромесечјем 2010. год, када је учешће обртне имовине износило 60,8% (краткорочни финансијски пласмани 28,5%, потраживања по премијама 11,5%), а сталне имовине износило 39,2% (дугорочни финансијски пласмани 21,1%, а некретнина 17,1%), може се закључити да се структура активе донекле променила. Дугорочни финансијски пласмани су остварили највећи раст (48,6%), у односу на друго тромесечје 2010 године, што је резултат улагања друштава за осигурање у петнаестогодишње државне обвезнице РС. Наведено указује на наставак тенденције уочене у првом тромесечју 2011. године. Такође, уочљиво је смањење учешћа некретнина у оквиру сталне имовине, с једне стране, као и благи раст учешћа потраживања у оквиру обртне имовине (са 11,5% на 12,2%).

**Структура aktive
на дан 30.06.2010.**

**Структура aktive
на дан 30.06.2011.**

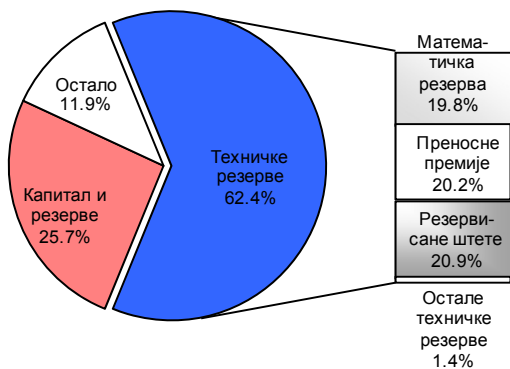

Структура пасиве

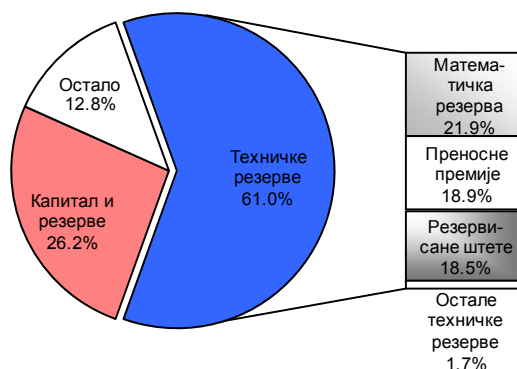
У структури пасиве на дан 30.6.2011. године техничке резерве исказују учешће од 61%, а капитал и резерве 26,2%.

У поређењу са структуром пасиве у истом периоду претходне године, техничке резерве задржавају претежно високо учешће у пасиви. Раст техничких резерви у посматраном периоду износи 6,7% (са 71 млрд. динара на 75,8 млрд. динара), при чему је највећи пораст у структури ових резерви имала математичка резерва са стопом од 20,4%.

**Структура пасиве
на дан 30.06.2010.**

**Структура пасиве
на дан 30.06.2011.**

Показатељи пословања

Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 30.6.2011. год. у Србији је износила 14,5 млрд.дин, а гарантна резерва 27,8 млрд.дин. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 201,28%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 181,23%.

Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати тежа наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у 2010. години и другом тромесечју 2011. год. респективно износи 37,03% и 39,20% и указује да, и поред повећања учешћа ових облика активе, способност друштава да измире своје обавезе није битније промењена.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 8,87% у 2010. години на 8,17% у другом тромесечју 2011. године. На промену вредности тог показатеља у овим друштвима утицао је номинални пад наведених облика активе.

Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у другом тромесечју 2011. године уочава се наставак тренда боље покривености техничких резерви, забележен још у трећем тромесечју 2010. Наиме, према подацима достављеним од стране друштава покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у другом тромесечју 2011. год. износи 101,67%, док је у 2010. години износила 100,29%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе је у другом тромесечју 2011. год. износи 102,39%, док је у 2010. години износила 101,74%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у другом тромесечју 2011. године највећим делом биле су покривене депоновањем код банака са 29%, хартијама од вредности издатим од стране државе са 24%, потраживањима за недоспеле премије осигурања са 14% и готовином са 11%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности издате од стране државе са 84% (као последица поменутог улагања у обвезнице РС), а затим следи депоновање код банака са 11%.

Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама друштво мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у другом тромесечју 2011. год. износи 104,58%, а у 2010. години је износио 110,28%, што указује на задовољавајући ниво ликвидности.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у другом тромесечју 2011. године износи 130,84%, а у 2010. години је износио 316,82%. Кретање овог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза, и условљено је пласманима друштава која се баве пословима животних осигурања у дугорочне хартије од вредности издате од стране државе.

Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у другом тромесечју 2011. године се бавило 12 друштава.

Раст укупне премије аутоодговорности у односу на друго тромесечје 2010. године износи 1,6%.

Концентрација портфела у овом сегменту је благо повећана обзиром да у другом тромесечју 2011. год. три друштва покривају 58,3% тржишта, док су у истом периоду претходне године покривала 56,1% тржишта.

Закључак

Из упоредних података другог тромесечја 2011. год. и истог периода 2010. год. може се закључити да се наставља, иако успорен, позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања:

- Билансна сума сектора осигурања износи 125,1 млрд.дин, што представља пораст од 8,7%.
- Остварено је повећање капитала од 11,1%, који сада износи 32,6 млрд. дин.
- Остварено је повећање техничких резерви од 6,7%, уз потпуну покривеност техничких резерви и животних и неживотних осигурања. Повећано је учешће пласмана у дугорочне хартије од вредности, и то код животних осигурања са 64% на 84%, а код неживотних осигурања са 17% на 24%, што је резултат улагања у петнаестогодишње обвезнице РС.
- Укупна премија од 30,6 млрд.дин. је за свега 2,1% већа од премије у другом тромесечју претходне године.
- Учесће неживотних осигурања од 84,6% у укупној премији је и даље доминантно. Премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила бележи раст, док се код необавезних осигурања као што су имовинска и осигурање моторних возила – каско бележи пад, што је последица изложености сектора осигурања утицају глобалне финансијске кризе.
- Животна осигурања повећавају своје учешће у укупној премији од 14,2% на 15,4%.
- Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умерена.
- Број друштава за осигурање повећан је са 26 на 27, уз повећање броја запослених на 11.289 по стопи од 3,3%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерне контроле, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система.

Посебно треба истаћи важност доследног поштовања прописа из области обавезног осигурања о саобраћају, нарочито у погледу ажурности у исплати штета и примена бонус-малус система.